

FIȘA DISCIPLINEI

Istoria și arta bizantină

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Istorie și Arheologie
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Istoria artei
1.7. Forma de învățământ	zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Istoria și arta bizantină				Codul disciplinei		HLR1210		
2.2. Titularul activităților de curs			conf. dr. Dan Ruscu							
2.3. Titularul activităților de seminar			conf. dr. Dan Ruscu							
2.4. Anul de studiu		II	2.5. Semestrul	3	2.6. Tipul de evaluare		E	2.7. Regimul disciplinei		DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					36
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Tutoriat (consiliere profesională)					10
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				106	
3.8. Total ore pe semestru				150	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6.1. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale/esențiale	• Cunoașterea aprofundată a fenomenelor artistice și culturale din Bizanț. • Capacitatea de a descrie, analiza și interpreta opere bizantine din perspective formală, tehnică și iconografică. • Înțelegerea legăturilor dintre artă și spiritualitate în cultura bizantină. • Utilizarea adecvată a terminologiei și metodologiei de analiză a imaginii. • Aplicarea metodelor de cercetare în redactarea de lucrări științifice.
Competențe transversale	• Dezvoltarea gândirii critice și a capacității de argumentare vizuală și conceptuală. • Exersarea comunicării academice, orale și scrise. • Capacitatea de integrare a informațiilor din domenii conexe (istorie, teologie, estetică, conservare). • Cultivarea sensibilității culturale și a responsabilității față de patrimoniul bizantin.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște: • principalele etape, stiluri și școli ale artei bizantine; • conceptele teologice care au influențat reprezentarea imaginii; • tipologiile arhitecturale și decorul mural al epocii; • rolul artei bizantine în formarea tradițiilor post-bizantine.
Aptitudini	Studentul este capabil să: • identifice și analizeze opere bizantine din punct de vedere formal și iconografic; • argumenteze estetic și istoric interpretarea unei imagini sau a unui monument; • realizeze prezentări orale și lucrări scrise bazate pe cercetare bibliografică și vizuală; • utilizeze resurse digitale și baze de date privind patrimoniul bizantin.
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent pentru: • ucră independent la proiecte de analiză vizuală și cercetare; • manifesta discernământ și rigoare metodologică; • valorifica patrimoniul artistic bizantin în contexte educaționale și muzeale.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul și seminarul urmăresc înțelegerea fenomenului artistic bizantin în contextul cultural, teologic și politic al Imperiului Roman de Răsărit. Disciplina dezvoltă capacitatea de analiză stilistică, iconografică și simbolică a artei bizantine, integrând perspective istorice și estetice, precum și raporturile acesteia cu arta occidentală și cea post-bizantină.
7.2 Obiectivele specifice	Cunoașterea etapelor principale ale evoluției artei bizantine (secolele IV–XV). Înțelegerea contextului religios și doctrinar al producției artistice. Identificarea centrelor artistice și a particularităților școlilor regionale. Analiza comparată a arhitecturii, picturii, mozaicului și artei somptuare. Formarea unei perspective interdisciplinare, ce integrează istoria, teologia și estetica.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere: între Imperiul Roman și lumea medievală	prelegere	
2. Constantin cel Mare și fondarea Constantinopolei	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
3. Bizanțul dinastiei teodosiene și formarea artei bizantine timpurii	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
4. Epoca lui Iustinian: apogeul imperial și sinteza artistică	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	

5. Criza secolului al VII-lea și transformarea lumii bizantine	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
6. Iconoclasmul (726–843): imagine, teologie și politică	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
7. Arta din perioada macedoneană: clasicism și inovație	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
8. Societatea bizantină între secolele X–XI: curte, oraș și mănăstire	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
9. Dinastia Comnenă: între tradiție și umanizare	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
10. Epoca Paleologă (1261–1453): Renaștere culturală și declin politic	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
11. Biserica și împăratul: ideologia simfoniei	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
12. Bizanțul și Balcanii	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
13. Bizanțul și Occidentul latin. Italia bizantină	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
14. Moștenirea Bizanțului în imaginarul european	prelegere; analiză și interpretare a monumentelor	
Bibliografie: • Beckwith, J., <i>The Art of Constantinople</i> , London 1961 • Bianchi – Bandinelli, R., <i>Roma. La fine dell'arte antica</i> , Milano, 1970 • Curinschi-Vorona, Gh., <i>Istoria universală a arhitecturii ilustrată, vol. III</i> , București, s.a. • Dalton, O. M., <i>Byzantine Art and Archaeology</i> , New York 1961 • Delvoye, Ch., <i>Arta bizantină</i> , I-II, București 1976 • Evans, H. C. (ed.), <i>Byzantium. Faith and Power (1261-1557)</i> , New York 2004 • Evans, H. C. / Wixom, W. D. (eds.), <i>The Glory of Byzantium. Art and Culture of the Middle Byzantine Era, A. D. 843-1261</i> , New York 1997 • Grabar, A., <i>Iconoclasmul bizantin</i> , București 1991 • Krautheimer, R., <i>Early Christian and Byzantine Architecture</i> , Harmondsworth 1965 • Lazarev, V., <i>Istoria picturii bizantine</i> , I-III, București 1980		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Seminarele aprofundează temele discutate la curs	descrieri de monumente, exerciții de încadrare stilistică	
Bibliografie – aceeași ca pentru curs		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Disciplina este aliniată standardelor internaționale de cercetare în domeniul istoriei artei și studiilor bizantine, oferind competențe profesionale utile pentru activitatea în muzee, cercetare, conservare și educație culturală.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Descrierea, identificarea și încadrarea corectă din punct de vedere formal și stilistic a principalelor monumente ale artei bizantine. Capacitatea de a descrie corect un monument de artă.	Teste pe baza unor imagini ale monumentelor arhitectonice și de artă ale Bizanțului.	70%
10.5 Seminar/laborator	Intervenții argumentate și utilizarea adecvată a terminologiei de specialitate; Implicare în discuții și exerciții de analiză vizuală;	Punctarea intervențiilor în cadrul seminarelor.	30%
10.6 Standard minim de performanță			

- recunoașterea principalelor monumente ale artei bizantine

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								

Data completării:
5.05.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament:
15.05.2025

Semnătura directorului de departament

.....